

סלאח, ששנים אחדות אחרי קום המדינה, שימש כשר-החוזק של הממשלה הירדנית.

כשבא לחיפה, ידע צ'רניאק כבר היטב את השפה הערבית. הוא גם נכנס לדירה בשוק הערבי של חיפה, וכל זה עזר לו להיפרד עם מהרה לעורך-הדין המוכר והאהוד עורך-הדין וליד סלאח, עזרה לו הרבה ברכי שת הלכות הערביות. מלחמת העצמאות אילצה אותו לעקור מאזור השוק הערבי במשך כמה שבועות גר עם אשתו, שהינה ממוצא הודי ובעלת דרכון בריטי, עם שתי בנותיו ובנו שזה נולד, במשרד, עד שקנה לעצמו דירה.

אחרי קום המדינה, המשיך בעיסוקיו הרגילים עם לקוחותיו הערבים והיהודים. בתחילה היו אלה ברובם עינינים אורחיים אבל במהרה הכירו בכשרונו גם בעלי התיקום הפליליים, שמילאו את חדר-ההמתנה של משרדו.

המתנה זו היתה בעוכריו, גרמה לשינוי מוחלט בהלך חייו. תחילת המפנה היתה בימי הפיקוח והצנע. צ'רניאק היה עורך-הדין של התאחדות בעלי-הארכה בחיפה. לקוחותיו היו בעלי בתי-קפה, מסעדות ובתי-מלון, שעברו עבירות, קלות בדרך כלל, על תקנות הפיקוח. אנשים אלה הופתעו מאד כשגילו במשך הזמן, כי שכניהם ושכנותיהם לספסל בחדר-ההמתנה אינם אלא גנבים וזו

קרייט

נשמעה עוד יריה אחת

נות, שאף עליהם הגן צ'רניאק. "אנחנו לא יכולים אפילו להיכנס לחוריהנותיות שלך מפחד שלפנינו ביקרה שם אחת הפרוצות", לא התביישו להצהיר בפניו חברי התאחדות בעלי בתי-הארכה, ולאט-לאט עזבו אותו כולם.

צ'רניאק לא הצטער במיוחד על כך. מאז הקדיש את כל מרצו לסוג השני של לקוחותיו: ערבים ואנשי עולם התהנון. אחד מהמשפטים שבהם ייצג כפר ערבי בגליל העליון, וישעורר בשעתו סערה גדולה בארץ, היה משפט רבסייה: לפני שמונה שנים הוציא המושל הצבאי צו, שבו נישל את תושבי הכפר הגלילי ממקומותיהם. צ'רניאק השיג בשם התושבים צו-על-תנאי נגד הנישול, טען כי פקודת הנישול איננה חוקית כיון שהיא בעלת אופי משפטי וצריכה היו תה להתפרסם ברשומות. בגלל אי-פרסום צו המושל ברשומות, ביטל בית-המשפט את הפקודה. אולם בזאת לא הסתיימה הפרשה. הכנסת התחכמה לבני רבסייה, שינתה את החוק בהתאם לצורך, ונתנה לו חוק תוקף רטרואקטיבי.

★ ★ ★

מגן הערבים

מדינת ישראל איננה מדינת חוק, קבע אחרי זה צ'רניאק, "אלא מדינת עסקנים, שמוכנים להתאים את החוק לפי צרכיהם". הוא לא מתח בקורת רק על גדולים ושליטים. גם פקודי בית-המשפט פחדו ממנו פחד-מוות. הוא נהג להגיש תלוי-נות עליהם, בכל מקרה שגילה כי משהו נעדר ממקומם בשעות העבודה, או אכל כריך תוך כדי חיפוש תיק בארכיון.

"הוא היה היחיד מבינינו שלא היה מוכן להרכיב ראש בפני השופטים", הודו השבוע עורכי-הדין. פעם אפילו הגיש תלונה לשר-המשפטים נגד השופט מרים שטרקמן, כי טענה שהיא קובעת את דעתה עוד לפני שמיעת התיק. התלונה נדחתה, אולם הוא לא הופיע יותר בפני אותה שופטת.

המקרה שהגיע אותו לחשוב על הגירה, היה מקרה קיצוני ביותר. היה זה ערבי, שלא היה תושב חוקי בארץ. צ'רניאק ניסה להגן עליו במשפט, להשיג עבורו רשיון ליישוב בקצו בארץ. אחרי שבקשתו לכך נדחתה והוא גורש אל מעבר לגבול. המשרד טרה דחתה את בקשתו של צ'רניאק והאשימה אותו בהאשמות שונות.

"אני לא יכול לחיות במדינה עם חוקים כאלה", חור וטען באוני מכרים. קשה להחליט אם עשה מה שעשה מטעמים אידיאולוגיים, או שרשים, או חמריים. עובדה היא שמי עולם לא הצהיר במשפטים, או בכל הודמנות אחרת, הצהרות אידיאולוגיות מפורצות. אולם המלחמות שניהל למען לקוחותיו היו

המתנקש מתבוסס בדמו על כריהדשא המרכזי של "גן הזכרון". לא הרחק ממנו, ליד שדרה הנקראת "שדרת המגנים", מוטל עורך-הדין, גרשון צ'רניאק,

מלחמת-קודש ממש, שאותן לחם בחירות נפש.

★ ★ ★

הכנות להגירה

כאשר גמלה ההחלטה בלבו להגר, קיבל מכתב מיידי ותיק: ניסים פרנקו, עורך פרקליט מחוז חיפה לשעבר, שנסע לאנגליה, נשא שם אשה ועבר לרודויה. "כמה טוב לחזור לאוירת ימי המנדט ולראות את שוב את הצדק הבריטי", כתב הידיד. לפני שלוש שנים נסע צ'רניאק כאילו לאנגליה לחופשה. רק כשחזר, ספר שהיה ברודויה.

מאז שב מלא-התפעלות מרודויה, החל להתכנן את נסיעתו. אשתו, בעלת הדרכון הבריטי, והילדים, התנגדו בתוקף לעזוב את הארץ. האשה גם החליה או לעבור בטכניון. צ'רניאק עצמו למד בינתיים כדי לעבור את בחינות החוק האנגלי. שלוש פעמים נסע לקפריסין להיבחן. בחודש הבא היה עליו לנסוע ללונדון לקבל את התואר.

את תכניותיו הפר אחד מלקוחותיו הקטנים ביותר. עמנואל בן-חיים, יליד צפת שעבר לחיפה

בגיל צעיר ולמד בישיבת תפארת ישראל. התחתן לפני 11 שנים עם זיופין (יהודית) רנדל. נולדה להם בת; אך חיי בחור-הישיבה, שהפך לשוטר ואחר-כך לירקן, לא עלו יפה עם הצרפתיה היפה. אמה של זיופין ניהלה בית-בושת ליד קפה זה פריס שלה. הזוג החליט להתגרש. בצו הגירושין נאמר, כי הילדה תישאר אמנם אצל האם, אך אסור להוציאה מהארץ. פעם בשבועיים הלך עמנואל לבקר אותה אצל אמה. עד שנמאסו לאם בקוריו, והיא פנתה לבית-הדין הרבני. הבעל ביקש מצ'רניאק ליצגו. הוא זכה, יכול היה להמשיך בביקוריו אצל הבת.

★ ★ ★

שגעונו של אב

אשה פנתה לבית-הדין בבקשה לביטול את צו האיסור להוציא את הילדה מהארץ. הפעם היה עורך-הדין צ'רניאק נציג האשה, נגד הבעל. הצו לא בוטל, אולם הילדה נעלמה. כעבור יומיים נעלמה גם האם. בפורים לפני ארבע שנים ראה בן-חיים את בתו בפעם האחרונה. הוא לא לעצמו כי אפשר יהיה להבריח את

שהיה בעבר גם מגינו בתי-המשפט. התמונה צולמה עליידי צלם חובב, שהיה נוכח במקום, יחד עם עוד עשרות אנשים שהיו עדים למחזה המוזעזע והמחריד.

הילדה מבלי שירגישו בכך בגמלים. כי בן-חיים, שחשש מצעד כזה מצד האם, נהג לצלם את הילדה לעתים קרובות, להפיץ את הצילומים בכל תחנות הגבול.

האם התקשרה עם תושב עכו שקיבל היה תריציאה לו ולבתו, מסרה לו את בתה במקום בתו שלו. הם זייפו מסמכים והילדה נשלחה לאנגליה. כשחזר אותו אדם, נעצר ונידון לשנתיים מאסר-על-תנאי. כששמע בן-חיים על פסק-הדין הקל פרץ בבכי, החל מאז להפציץ את משרדי הממשלה והעירייה בבקשות לעזור לו להחזיר את בתו.

הוא נשא אשה אחרת, הוליד שלושה ילדים. אולם את זהבה הבכורה, שהיא כיום כבת 12, מאן לשכוח. לאט-לאט לקה בעצביו, היה נתון לטיפול רפואי מתמיד. הוא הפך בלתי נסבל ללקוחותיו בחנות הירקות ולשכניו, היה רב אתם בגלל כל דבר פעוט. "צ'רניאק הוא האשם. הוא צריך להחזיר לי את בתי מאנגליה", היה חוזר ומצהיר. יתכן שכאשר פגשו בפעם האחרונה, כגן הזכרון, הוספיה לנקר במוחו המחשבה, כי צ'רניאק הוא שלקח ממנו את בתו; ועל כן לקח הוא מאוחר יותר את חיי הפרקליט.

סיבת הרצח

היא זהבה בן-חיים, בתם של עמנואל וזיופין, כבת 12 כיום. זהבה, הנמצאת עם אמה באנגליה, שוב חסרת אב. כי אמה, שנישאה עוד בשנותיה בארץ לאנגליה, התגרשה ממנו באנגליה.

של עמנואל בן-חיים ואשתו השנייה, חנה בת 26 ביום נישואיהם. השנים הכירו באמצעות ידידה.